Агазеҭ шьаҭаиркит Д.И. Гәлиа 1919 ш. февраль 27 азы

АԤСНЫ

Ареспубликатәҳәынҭқарратәусҳәарҭа «Аҧснымедиа»

2025 ш.сентиабр 18 № 71 (21 676)

Аҳәынҭқарра Ахада Гагра араион аҿы

Аусуракәа рцашьа гәеиҭеит

d **Аҳәынҭқарра Ахада Бадра Гәынба Гагра араион ахь иусуратә ныҟәара аҳәаақәа ирҭагӡаны асоциалтәи аспорттәи аобиектқәа дырҭааит, аргыларатәи аиҭашьақәыргылaратәи аусуракәа рцашьа гәеиҭеит.**

Бзыԥ аҳабла

Аҳәынҭқарра Ахада иусуратә ныҟәара хацыркын Бзыԥ аҳабла абжьаратәи ашкол №1 аҭаарала, араҟа имҩаԥысит аспорттә зал ҿыц аартра иазку аныҳәатә усмҩаԥгатә. Аспорттә зал ҿыц дыргылеит Гагра араион Ахадара ахарҵь ала. Уажәы ашкол аҿы аҵара рҵоит 518-ҩык ахәыҷқәа.

Аспорттә зал ҿыц аартра иазкыз аныҳәатә церемониа рхы аладырхәит аҵара аминистр Хана Гәынԥҳа, араион ахада Иури Ҳагәышь, Жәлар Реизара-Аапарламент адепутатцәа Алхас Барцыци Ҭемыр Беиеи. Еизаз рҿаԥхьа дықәгыло, Аҳәынҭқарра Ахада аспорти абаҩарҵәыреи рырҿиара еиҵагыло аҿар рааӡараҿы иамоу аҵакы инаҵшьны иазгәеиҭеит. Бадра Гәынба аԥхьаҟатәи абиԥаракәа рааӡара иаҿу арҵаҩцәа иҭабуп ҳәа реиҳәеит, иара убас аспорттә обиектқәа реиҭашьақәыргылареи рыргылареи рҿы араион Администрациа алшамҭақәа азгәеиҭеит. Аҵара аминистр Гәынба Хана илҳәеит аҵаҩцәа ганрацәала рыҿиаразы аспортзал ҿыц аартра акрызҵазкуа шьаҿаны ишыҟоу. Анаҩс Ахада даҭаашт ашкол ахыбраҟны иҟоу Бзыԥ ақыҭа иалҵыз, иҭахаз Аԥсадгьыл ахьчаҩцәа ирызку амузеи. Аҳәынҭқарра Ахада иара убас актәи акласс аҵаҩцәеи иареи еицәажәеит.

Ақалақь Пицунда

Аҳәынҭқарра Ахада Пицунда ақалақь аҿы аа-шықәса иреиҳаны ирзхмыркәашац ахәыҷбаҳча арҽеиратә усуракәа дырццакырц анапынҵа ҟаиҵеит. Ахәыҷбаҳча аиҭашьақәыргылара мҩаԥнагоит Амуниципалтә Унитартә Наплакы «Ақалақь Аргылара-еиҭашьақәыргылaратә Еҿкаара. Аҵара аминистр Хана Гәынба иарбоу аобиект азхиара гәазҭо, анаҩс уи ахархәарахь аҭаразы аӡбамҭа здызкыло аусуратә комиссиа аԥҵара азы анапынҵа лиҭеит. Иара убас Аҳәынҭқарра Ахада аштаттә еихшанҵа аус адуларeи ахәыҷбаҳча аперсонал ала аиқәыршәареи рзы анапынҵа ҟаиҵеит. Араиони ақалақьи Рхадаракәа иарбоу аобиект ахьчареи иааиуа ашықәс азы аартра алыршарази анапынҵа роуит. Анаҩс, Бадра Гәынба иара убас аспорттә комплекс аргылареи Акультура аҩны арҽеиреи ахьымҩаԥысуа аҭыԥқәа гәеиҭеит. Апроект аҳәаақәа ирҭагӡаны иазԥхьагәаҭоуп еиуеиԥшым аспорттә хкқәа рзы азыҟаҵаратә залқәа, аицлабракәа рымҩаԥгаразы адәмаҷқәа, абассеин. Убасгьы иазԥхьагәаҭоуп – аицлабракәа ирылахәхо ахьаангыло апансион аартраз ахыбра аиҭашьақәыргылара.

(Алгарҭа 2-тәи ад.)

Дмитри Медведев ииубилеи идиныҳәалеит

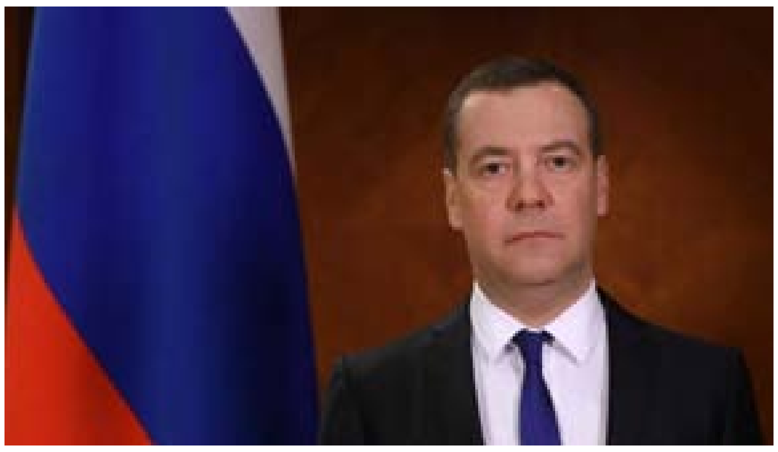

d **Аҳәынҭқарра Ахада Бадра Гәынба Урыстәылатәи Афедерациа ашәарҭадара Ахеилак ахантәаҩы ихаҭыԥуаҩ Дмитри Медведев ииубилеи идиныҳәалеит.**

Адныҳәаларатә цҳамҭаҟны иҳәоит:

«Ҳаҭыр зқәу Дмитри Анатоли-иԥа!

Аԥсны жәлар рыхьӡала, хаҭала сара сыхьӡала ишәыдысныҳәалоит 60 шықәса шәхыҵра инамаданы аиубилеитә рыцхә. Шәара, ҳәарада, ҳаамҭазтәи Урыстәыла аполитикатә ҭоурых аҟны еиҳа иуадаҩыз аамҭақәа рзы иҳараку апрофессионализм, аҟәыҕара, аҭакԥхықәра аарԥшра зылшаз аҭыԥ ҷыда ааныркыло аҳәынҭқарратә усзуҩцәа шәыруаӡәкуп. Шәара шәусура есқьынгьы аҳәынҭқарра арҕәҕәареи урыстәылатәи ажәлар ринтересқәа рыхьчареи ирызкын. Аԥсны жәлар ирхашҭраны иҟаӡам 2008 шықәса нанҳәамза 26 рзы Аԥсны Аҳәынҭқарра ахьыԥшымра азхаҵаразы Ауспҟа ишәыдышәкылаз аҭоурыхтә ҵакы. Илахьынҵаӡбаганы иҟалаз ари иӡбамҭала ҳажәлар ашәышықәсақәа раахыс иззықәԥоз – иазхаҵоу ихьыԥшым аҳәынҭқарраҟны анхаразы аидеиа анагӡара алыршахеит. Ҷыдала иазгәасҭарц сҭахуп иахьагьы Шәара ҳтәыла иашәҭо азҿлымҳареи ганрацәалатәи адгылареи. Ари ҳара ҳзы акраҵанакуеит, ҳаиҩызареи Аԥсни Урыстәылеи ирыбжьоу астратегиатә еизыҟазаашьақәеи шаҳаҭра азыруеит.

Шәиубилеи амш аҽены исҳәарц сҭахуп ҳаҭыркәҵара дула сшышәзыҟоу. Шәгәамч, шәԥышәа, шәҟәыҕара шықәсарацәала Урыстәыла аизҳазыҕьара иазкызаait, Шәаргьы, ишәзааигәоу ауаагьы нашәыдкыланы ишәзеиҕьасшьоит агәабзиара, ахирра».

Аусуратә еилатәаара мҩаԥигеит

Араионқәа рхадацәа алархәны

d **Аҳәынҭқарра Ахада Бадра Гәынба атәыла аԥыза-министр Владимир Делба, Ахада Иусбарҭа анапхгаҩы Беслан Ешба, иара убас аҳҭнықалақьи ақалақьқәеи араионқәеи рхадацәа алархәны аусуратә еилатәаара мҩаԥигеит.**

Аилатәаараҿы ирылацәажәеит абарҭ азҵаарақәа:

ааигәа иҟалаз аӡхыҵра ахҟьаԥҟьақәа раԥыхра;

агәамсами икьакьоу абзазаратә црыҵқәеи рықәгара;

имҩаԥысраны иҟоу аҭыԥантәи ахаланапхгара аусбарҭақәа рахь алхракәа рҽазыҟаҵареи, еиҿкаарала рымҩаԥгареи.

Аҳәынҭқарра Ахада аекологиатә шәарҭадара Аԥсны анапхгара азы аусура ихадоу хырхарҭаны ишыҟоу агәамсам ақәгара иадҳәалоу аусура хаҳара аланы анагӡара – ақалақьқәеи араионқәеи рхадацәа ҷыдала ахшыҩзышьҭра арҭаларц шахәҭоу азгәеиҭеит. Анапынҵа ҟаиҵеит аштақәеи, амҩадуқәеи, ацҳақәеи, ашьаҟатә ҭыӡқәеи ргәаҭаразы, ааха зауз араионқәа рҿы аиҭашьақәыргыларатә усуракәа рымҩаԥысшьазы иаарласны аҳасабырба ҟарҵарц, урҭ реиҭашьақәыргылара амҩаԥысшьа хаҭала дшырхылаԥшуа иҳәеит. «Ҳара иҳалшо зегьы ҟаҳҵароуп ҳтәылауааи Аԥсны иаҭаауа асасцәеи рекологиатә шәарҭадара ашьақәыргыларазы», – ҳәа азгәеиҭеит Аҳәынҭқарра Ахада. Икьакьоу абзазаратә црыҵқәа рықәгара аганахьала аԥышәеимадаразы аилатәаарахь ааԥхьара рыҭан Шәачатәи анаплакқәа руак ахаҭарнакцәа. Урҭ ацрыҵқәа рықәгареи аус рыдуларeи аганахьала қәҿиарала рхы иадырхәо аметодқәа ирылацәажәеит, шықәсык ала 4 млн кубометр рҟынӡа ацрыҵ аус адулара мҩаԥыргоит ҳәа азгәарҭеит. Аҳәынҭқарра Ахада аԥыза-министр Владимир Делбеи Гагра араион ахада Иури Ҳагәышьи анапынҵа риҭеит агәамсам ақәгаразы шәачатәи аилахәыреи дареи Гагра араион аҿы агәаҭаратә проект анагӡара аус адулара рҽазыркырц. Апроект аекологиатә нормақәа зегьы ирықәшәо иҟалароуп, ҳәа инаҵшьны иазгәеиҭеит Аҳәынҭқарра Ахада.

Ақалақьқәеи араионқәеи рхадацәа Аҳәынҭқарра Ахада ақәаршҩы иахҟьаны аҭыԥқәа рҿы иҟалаз аԥхасҭа азы адырра ирҭеит. Еиҳа ааха зауз Аҟәа ақалақьи Аҟәа араиони Гәылрыԥшь араиони роуп. Аҭыԥантәи ахадацәа амшцәгьа ахҟьаԥҟьақәа рықәгареи аинфраструктура аиҭашьақәыргылареи рзы инарыгӡо аусура азы аинформациа ҟарҵеит. Бадра Гәынба ақалақьқәеи араионқәеи рхадацәа ирыдиҵеит ааха зауз араионқәа рҿы шҭацыԥхьаӡа, ҩнаҭацыԥхьаӡа инеины иҟоу аҭагылазаашьа агәаҭара алдыршарц, аԥхасҭа зауз ауааԥсыра излауа ала ирыцхраарц. Аҳәынҭқарра Ахада иааиԥмырҟьаӡакәа иҟоу аҭагылазаашьа азы адырра ирҭаларц рыдиҵеит. Ааха зауз аҵакырақәа реиҭашьақәыргылaразы ауснагӡатәқәа рымҩаԥысшьа хаҭала ахылаԥшра шаиҭо азгәеиҭеит, «Шьаҭанкыла аргылара Аусбарҭа» ахь аԥхасҭа зауз амҩақәа, аиҳарак ацҳақәеи ашьаҟатә ҭыӡқәеи ргәаҭаразы.

Аҳәынҭқарра Ахада ақалақьқәеи араионқәеи рхадацәа злахәыз аусуратә еилатәаара аҿы иара убас аҭыԥантәи ахаланапхгаратә Усбарҭақәа рахь алхратә процесс аиҿкааразы адҵақәа риҭеит. Аҭыԥантәи ахаланапхгаратә Усбарҭақәа рахь алхракәа мҩаԥысуеит 2025 шықәса абҵарамза 8 рзы.

Аиҭашьақәыргылара азҵаарақәа ирылацәажәеит

Иахьа, Москва ақалақь аҿы Ареспублика Аԥсны Жәларбжьаратәи Акультура-усуратә Центр Афонд ахылаԥшратә хеилак ахантәаҩы, адәныҟатәи аусқәа рминистр Олег Барцыци Жәлар Рынхамҩа Аихьӡаракәа Рцәыргақәаҭа (ВДНХ) адиректор хада Сергеи Шогурови аусуратә еиԥылара мҩаԥыргеит. Аиԥылараҿы урҭ Аԥсны апавилион аиҭашьақәыргылара ахыркәшара азҵаарақәа ирылацәажәеит.

Адиректор хада ихаҭыԥуааи аҟәшақәа рнаԥхгаҩцәеи злахәыз аиԥылараҿы Аԥсны апавилион аиҭашьақәыргылара ахыркәшареи уи ашьҭахь ахархәаратә ҭакԥхықәра аԥсуа ган ахь аиагареи ирызку азҵаарақәа ирзааҭгылан.

Аганқәа атехникатә хылаԥшратә гәыԥ иаднагало аԥыжәаратә ҭыԥ аанызкыло азҵаарақәа ирылацәажәеит, урҭ рыӡбаразы аҿҳәаракәагьы алыркааит. Аԥсуа ган аҟынтәи аиԥылара рхы аладырхәит анагӡаратә напхгаҩы Олег Лакобеи атехникатә хылаԥшра агәыԥ анапхгаҩы Сергеи Баженови.

Рнапы аҵарҩит

Аусеицуразы апрограмма

Аҧсны акультура аминистр Даур Ақаҩбеи Урыстәыла акультура аминистр Ольга Лиубимоваи Санкт-Петербург ақалақь аҿы имҩаҧысуа еидҵоу акультуракәа рфорум аҿы акультура аусхкы аҿы аусеицуразы анапхгарабжьаратәи апрограмма рнапы аҵарҩит.

Аусшәҟәы инақәыршәаны аганқәа абарҭ ауснагӡатәқәа нарыгӡалоит:

Асахьаҭыхратәи асценатәи, акинемотографиа, абиблиотекатәи, амузеитә усура, адекоратив-хархәаратә, ацирктәи, атеатртә ҟазара, жәлар рнаплакра, аҭоурых-культуратә ҭынха ахьчареи аиқәырхареи, ухәа аусхкқәа рҿы аусеицура арҿиаразы иманшәалоу аҭагылазаашьақәа раҧҵара;

Абри апрограмма ахархәара аамҭа иҭагӡаны, наҟ-ааҟ акультуратә усмҩаҧгатәқәа – Урыстәылатәи Афедерациаҿы Аҧсны акультура амшқәеи Ареспублика Аҧсны Урыстәыла акультура амшқәи рымҩаҧгара;

Амузыкатә, атеатртә, асахьаҭыхратәи жәлартә ҟазара, иара убас агастрольтәи афестивальтәи аусура аганахьала аусеицура арҕәҕәара;

Аҧснытәи урыстәылатәи анагӡаҩцәеи аколлективқәеи жәларбжьаратәи амузыкатә фестивалқәа, аконкурсқәеи Аҧсни Урыстәылеи традициала имҩаҧгахо амузыкатә усмҩаҧгатәқәа рылахәхара адгылара аҭара;

Атеатрқәа рыбжьара ишиашоу аимадара рыбжьаҭара, анагӡаҩцәа, ақәгыларатә гәыҧқәа, акритикцәеи атеатрдырцәеи рыла аимадара амҩаҧгара, иара убас агастрольқәа реиҿкаареи Аҧсни Урыстәылеи имҩаҧгахо жәларбжьаратәи атеатртә фестивалқәа рылахәхареи адгылара аҭара;

Адраматәи амузыкатәи аиҿкаарақәа, асахьаркыратә коллективқәеи, хазы игоу анагӡаҩцәеи Аҧсни Урыстәылеи ажәларқәа рыҧсҭазаараҿы акыр зҵазкуа ахҭысқәа разгәаҭара иазку аусмҩаҧгатәқәа рымҩаҧгара ахәаақәа ирҭагӡаны рықәгыларақәа реиҿкаара адгылара аҭара;

Акультуреи аҟазареи иадҳәалоу хазы игоу азанааҭқәа русзуҩцәа ирызку аҵарадырратә программақәа рымҩаҧгара ахәаақәа ирҭагӡаны аусеицура алыршара;

Акультуреи аҟазареи русхкы аҿы аҵарадырратә программақәа назыгӡо азанааҭтә ҵарадырратә еиҿкаарақәеи иреиҳау аҵарадырратә еиҿкаарақәеи рыбжьара аимадара рыбжьаҵара адгылара аҭара;

Астудентцәа реимдара, Аҧсни Урыстәылеи иҟоу иреиҳау аҵараиура аҵарадырратә еиҿкаарақәа, иҧхьагылоу атеатр-хәаҧшратә усбарҭақәа рҿы иреиҳау аҵараиурҭақәа рырҵаҩцәа рзанааҭтә ҩаӡара ашьҭыхреи рҧышәахысреи рзы иманшәалоу аҭагылазаашьақәа раҧҵара;

Аганқәа рҳәынҭқарракәа рзакәанҧҵара инақәыршәаны, Аҧсни Урыстәылеи рбиблиотекақәа рыбжьара ашәҟәқәа, апериодикатә ҭыжьымҭақәа реимдарала аҳәаақәа рырҭбаара адгылара аҭара;

Акинематографиа аусхкы аҿы аусеицура аиҿкаареи апроектқәа реицынагӡара алыршареи;

Урыстәылатәи Аҧснытәи акино амшқәа рымҩаҧгара, Аҧсни Урыстәылеи акино азҟазацәа аҩ-тәылак рҿы имҩаҧгахо жәларбжьаратәи акинофестивалқәеи егьырҭ акино иадҳәалоу аусмҩаҧгатәқәеи рахь аарҧхьара рыҭара;

Аҭоурых-культуратә ҭынха апопуляризациеи аҳәынҭқарратә хьчареи, ареставрациа, аҭҵаара уҳәа азҵаарақәа рыла аинформациа аимдара, иара убас ареставрациатә усуракәа, анаукатәи апрактикатәи асеминарқәа, аекспедициақәа, асимпозиумқәа, аспециалистцәеи аекспертцәеи реиҧылаарақәа реицымҩаҧгара азҵаарақәа рыҭҵаара;

Ареспублика Аҧсни Урыстәылатәи Афедерациеи ажәларқәа рҭоурых-культуратә ҭынха аҭҵаара аус аҿы адгылара аҭара;

Ареспублика Аҧсны акультуреи аҟазареи русзуҩцәеи аофициалтә делегациақәеи Санкт-Петербург ақалақь аҿы имҩаҧысуа еидҵоу акультуракәа рфорум, Жәларбжьаратәи ахәыҷтәы культуратә форум, С.В. Рахманинов ихьӡ зху Жәларбжьаратәи апианинорҳәаҩцәа, акомпозиторцәеи адирижиорцәеи рконкурс, П.И. Чаиковски ихьӡ зху аконкурс, Жәларбжьаратәи абалет артистцәа рконкурс аҿы ралахәхара адгылара аҭара.

Амузеи афондқәа рҟынтәи ацәыргақәҵақәеи ҳаамҭазтәи аҟазара ацәыргақәҵақәеи рыла аимадара аан урҭ рымҩаҧгара аҭагылазаашьақәа еиҿызкааауа инаҵҵаны иалацәажәоит. Иарбоу Апрограмма ахархәара аиулоит ажьырныҳәамза 1, 2026 шықәса инаркны ԥхынҷкәынмза 31, 2028 шықәса аҟынӡа. Ари аиқәшаҳаҭра акультуратә еимадареи атәылақәа рыбжьара аиҩызаратә еизыҟазаашьақәа рырҕәҕәареи рзы амҩа ҿыцқәа аанартуеит. Уи адагьы, Даур Ақаҩба Афорум апленартә еилатәараҿы дықәгылеит, уаҟа иазгәеиҭеит, Урыстәыла адгылара ала Амилаҭтә сахьатә галереиа аиҭашьақәыргылара шхыркәшахаз, Аҟәа ишаатыз «Аиааира акино» ацәыргақәҵа, нанҳәамзазы Фазиль Искандер ихьӡ зху аурыс театр аҿы аусура ишалагаз Бахрушинтәи амузеии дареи еицырзеиԥшу апроект ала атеатртә музеи.

Иара убас «Астратегиатә аԥшьгаратә маҭзура» аусацуразы Амеморандум анапаҭаҩра мҩаԥгахоит. Цәыббрамза анҵәамҭазы иазгәаҭоуп Ацәыргақәҵатә зал хада аартра, уаҟа имҩаԥгахоит раԥхьатәи ацәыргақәҵа «Аладатәи ажәҩан аҭаҟа».

Ашәҟәыҩҩы иԥылара мҩаԥысит

Москва иҟоу Аԥсны Аҵхаражәҳәарҭа аҿы аҵхаражәҳәаҩ Алхас Кәыҵниеи ашәҟәыҩҩы Владимир Делбеи реиԥылара мҩаԥысит.

Владимир Делба – Аԥсны ашәҟәыҩҩцәа Рассоциациа амаӡаныҟәгаҩ, Аурыс ПЕН-центр алахәыла, Фазиль Искандер ипремиа алауреат, иара убас егьырҭ акыр жәларбжьаратәи аҳамҭақәа занашьоу, ажурнал «ЛИФФТ» еиԥш, аҭыжьымҭақәагьы рредколлегиақәа активла дрылахәуп.

Алхас Кәыҵниа асас «бзиала уаабеит» ҳәа иаҳәо, Аԥснытәи урыстәылатәи ашәҟәыҩҩцәа рыбжьара аимабзиаратә еизыҟазаашьақәа рышьақәыргылара аҿы илагала ду азгәеиҭеит. Иара убас Владимир Делба иҭабуп ҳәа иеиҳәеит акыр зҵазкуа акьыԥхьымҭақәеи аҿар арҿиаратә проектқәа радыԥхьалареи рзы иааирԥшуа аҽьабаазы.

Владимир Делба Адунеизегьтәи ашәҟәыҩҩцәа реиҿкаара аҿы иусура атәы далацәажәеит, иара убас Москва имҩаԥысраны иҟоу, Аԥснытәи алитераторцәагьы злахәхо Адунеизегьтәи ауаажәларратә ассамблеиа атәы еиҭеиҳәеит, дазааҭгылеит ирҿиаратә гәҭаккәа рызбахәгьы.

Аԥсны аҵхаражәҳәартаҿы

Аиԥылара аҟазшьа ҷыда аанахәеит Москва усуратә визитла иҟоу Аԥсны адәныҟатәи аусқәа рминистр Олег Барцыц ари аиԥылара дахьалахәыз иабзоураны.

Олег Барцыц Владимир Делба ирҿиара ибзианы идыруеит, уи ашәҟәыҩҩы арҿиамҭа ҿыцқәа раԥҵараҿы ақәҿиаракәа изеиӷьеишьеит, Аԥсни Урыстәылеи рыбжьара акульуратә еимадара арҕәҕәаара аус аҟны иара инаигӡо аус иҭабуп ахиҳәааит.

Аиԥылара ахыркәшамҭаз ашәҟәыҩҩы аиԥылара иалахәыз зегьы гәаларшәагас ишәҟәқәа риҭеит.

Аҳәынҭқарра Ахада Гагра араион аҿы

(Алгарҭа)

Аҳәынҭқарра Ахада инаҵшьны иазгәеиҭеит, ари зымҽхак ҭбаау, убри аан атәылазы акыр аҵак ду змоу апроект анагӡаразы Аԥсны анапхгара Гагра араион ацхыраара шанаҭо, ахарҵь ахәҭак ахахьы ишаго. «Ас еиԥш иажәхьоу ахыбрақәа ҳақалақь ԥшӡа Пицунда агәҭаны аҟазаара ахәҭам. Ара иҟазароуп ахәыҷқәеи ақалақь ауаапсыреи рҽеахьазыҟарҵало аспорттә центр», – иҳәеит Ахада.

Анаҩс Аҳәынҭқарра Ахада Пицундатәи акультура Аҩны аҟны имҩаԥысуа аиҭшьақәыргыларатә усуракәа дырҭааит. Аусбарҭа адиректор, Аԥсны зҽаԥсазтәыз артист Ҭемыр Агрба 22 шықәса раԥхьа иҟалаз абылра ашьҭахь, ари ахыбра маҷ-маҷ аилабгара иаҿын, уи аиҭашьақәыргылара алымшо шьаҭанкыла еилабгар ауан иҳәеит. Аха араион ахада Иури Ҳагәышь ибзоурала акультура Аҩны аԥсҭазаара ҿыц аиуит. Аиҭашьақәыргылара мҩаԥысуеит араион абиуџьет ахарҵь ала. Уажәазы еиҭашьақәыргылоуп афоие, агримиортә уадақәа, абиблиотека, аамҭа кьаҿк иалагӡаны асценеи азали реиҭашьақәыргылара нападыркуеит.

Аҳәынҭқарра Ахада акурорттә қалақь азы акырӡа аанагоит ҳаамҭа иақәшәо акультура Аҩны аҟазаара, араҟа рҽазыҟарҵалар рылшоит ахәыҷқәа, идырбалахоит афильмқәа, иара убас имҩаԥыслоит аиԥыларақәеи аизарақәеи ҳәа инаҵшьны иазгәеиҭеит. Аусуракәа зегьы рхаҭабзиара ҳаракны, насгьы иазоужьу аҽҳәаракәа инарықәыршәаны анагӡаразы абжьгаракәа ҟаиҵеит.

Ақыҭа Лӡаа

Убасгьы, Аҳәынҭқарра Ахада Лӡаа ақыҭа даҭааит, араҟа уи акультура Аҩны аргылара шымҩаԥысуа гәеиҭеит. Ахыбра ҿыц ргылахоит ажәытә хыбра аҭыԥан. Аусуракәа хыркәшахароуп 2026-тәи ашықәс анҵәамҭазы. Аҳәынҭқарра Ахада ақыҭақәа рҿы акультура Аҩнқәа рыргылара аҵак ду шамоу азгәеиҭеит. Уи иажәақәа рыла, араҟа ахәыҷқәа жәлар рыкәашаракәа, рашәаҳәара, амилаҭтә инструментқәа рҵара рҽазыркыр алшоит, уи зегьы ааизакны амилаҭтә культура аиқәырхара иацхраауеит. Уантә Бадра Зураб-иԥа Лӡаа ақыҭа школ даҭааит. Уи арҵаҩцәеи аҵаҩцәеи, иара убас актәи акласс ахь зшьаҿа еихызгаз ахәыҷқәа дрыҿцәажәеит. «Бзиала ижәбала шәхатәы бызшәа, ишәҵала, уи даараӡа акыр аанагоит»,– иҳәеит ахәыҷқәа рахь ихы рханы Аҳәынҭқарра Ахада.

Аҳәынҭқарра Ахада иарҳәеит, сынтәа ашкол ахыб аиҭашьақәыргылареи адәахьтәи арԥшӡареи шазԥхьагәаҭоу, анаҩс аҩныҵҟатәи аҩычаратә усуракәа ишрылаго. Бадра Гәынба араион ахадареи аргылаҩцәеи рахь ихы нарханы иазԥхьагәаҭоу аусуракәа зегьы ахаҭабзиара акыр иацклаԥшырц азы анапынҵа ҟаиҵеит. «Араҟа ҳхәыҷқәа аҵара рҵоит, инагӡахо аусуракәа рхаҭабзиара иадҳәалахоит урҭ анаҩс рҵаратә процесс аманшәалареи ашәарҭадареи», – иҳәеит Аҳәынҭқарра Ахада.

Ақалақь Гагра

Гагра ақалақь аҿы Аҳәынҭқарра Ахада даҭааит араионтә Санитар-епидемиологиатә Станциа ахыбра ҿыц. Уаанӡа ари аусбарҭа аусуразы иманшәаламыз, аилабгара иаҿыз ахыбраҿы иҟан. Шьаҭанкыла аиҭашьақәыргылара ашьҭахь уи рҿыцын: амаҵуратә кабинетқәа рхиан, ахимиатәи абактериологиатәи алабараториақәа аартын. Аусбарҭа аҿы аӡы анализ мҩаԥыргоит, афатә аалыҵқәа гәарҭоит, иара убас аҿыкчымазаракәа рдиагностика ҟарҵоит, убас ала есышықәса зқьҩык инареиҳаны ауаа ацхыраара рырҭоит. Убасгьы Аҳәынҭқарра Ахада Абазгаа рымҩаҿы зеиҭашьақәыргылара иаҿу ахәыҷбаҳча даҭааит. Ари ахәыҷбаҳча ахыбра Гагра араион Ахадара абаланс ахь ирхынҳәын, уажәы уи араион ахарҵь ала еиҭашьақәдыргылоит. Аусуракәа ахыркәшарахь инеиуеит. 100-ҩык рҟынӡа ахәыҷқәа здызкылар зылшо ари ахәыҷбаҳча ахәыҟаҵартазы амаругақәеи егьырҭ аиқәыршәагақәеи рыла архиара мҩаԥысуеит. Аҳәынҭқарра Ахада Ашықәс Ҿыц аламҭалазы аусуракәа хдыркәшарц азы адҵа ҟаиҵеит.

Аҳәынҭқарра Ахада асоциалтә ҵакы змоу аобиектқәа реиҭашьақәыргылара зхы алазырхәуа зегьы иҭабуп ҳәа реиҳәеит, уи Гагра араион ахада хаҭала аусуракәа ахылаԥшра аиҭаларц анапынҵа ииҭеит...

Ахеилак аԥҵахоит

Аҳәынҭқарра Ахада Ауспҟа инапы аҵаиҩит Аԥсны Аҳәынҭқарра Ахада иҟны иҟоу амилаҭбжьаратәи аконфессиабжьаратәи еизыҟазаашьақәа ирызку Ахеилак аԥҵаразы.

Ахеилак хаҭалатәи аилазаара иалалеит:

– Гәынба Б.З. – Аԥсны Аҳәынҭқарра Ахада, Аԥсны Аҳәынҭқарра Ахада иҟны иҟоу Амилаҭбжьаратәи аконфессиабжьаратәи еизыҟазаашьақәа ирызку Ахеилак ахантәаҩы;

– Ешба Б.Ф. – Аԥсны Аҳәынҭқарра Ахада Иусбарҭа анапхгаҩы;

– Аԥлиаа Б.И. – Адинтә иашахаҵаратә еиҿкаара ауахәаматә хеилак ахантәаҩы «Аԥснытәи Аишахаҵаратә Уахәама»;

– Ӡыба Ҭ.Л. – адинтә ԥсылмантә еиҿкаара «Аԥсны аԥсылманцәа иаку рдоуҳатә усбарҭа» ахантәаҩы, амуфти;

– Константиниди А.Н. – ауаажәларратә еиҿкаара Аеллинтә культура-ҵаралашаратәи агәыҳалалратәи уаажәларратә центр «Ирини» ахантәаҩы;

– Миносиан В.М. – Аԥсны Аҳәынҭқарра аԥыза-министр ихаҭыԥуаҩ;

– Миносиан А.А. – ауаажәларратә еиҿкаара «Аԥсны Аҳәынҭқарра аермантә еидгыла» ахантәаҩы;

– Малис Бецалель Е.А. – ортодоксалтә иудаизм адинтә еиҿкаара «Аҟәа ақалақь синагога Ауриатә еидгылара «Маген Давид» ахантәаҩы;

– Попов В.А. – «Аџьынџьуаа азинтәи асоциалтәи цхыраара рыҭара» ауаажәларратә еиҿкаара ахантәаҩы;

– Ԥлиа Д.Ч. – ауаажәларратә усзуҩы, Аԥсны Аҳәынҭқарра Ауаажәларратә палата иалоу;

– Страничкин А.А. – аҳәынҭқарратәи ауаажәларратәи усзуҩы, Аԥсны Аҳәынҭқарра Ауаажәларратә палата Амаӡаныҟәгаҩ ихаҭыԥуаҩ, ААУ аекономикатә теориа акафедры адоцент;

– Хышба И.Ф. – Аԥсны Аҳәынҭқарра Ахада Иусбарҭа Аҩныҵҟатәи аполитика аҟәша аиҳабы инапынҵақәа назыгӡо;

– Иурченко О.Н. – Аурыс џьынџьуаа реиҿкаара Акоординациатә Хеилак ахантәаҩы;

– Амԥар А.А. – Аԥсны Аҳәынҭқарра Ахада Иусбарҭа Аҩныҵҟатәи аполитика аҟәша ауаажәларратә процессқәа рыҭҵаара ареферент еиҳабы, Ахеилак амаӡаныҟәгаҩ.

Амцашыра иалҵыз

Згәы еиҭамԥаз

Наира Сабекиа

Ауаҩытәыҩса дшаны Анцәа адунеи данықәиҵа нахыс иаҭәашьазар ауп аԥсҭазаара бзиа аха, зегьы ироугәышьом. Зыԥсадгьыл аиқәырхаразы ашьа казҭәаз, аԥсҭазаара бзиа ҳәа ҳзышьҭоу ианалхәдоу, иаҳагьы игәнаҳароуп. «Шәахьеиқәхаз шәызшәырха!» ҳәа раҳҳәошәа ауп аганахь ҳгылан урҭ ҳашрыхәаԥшуа. Иҟоуп урҭ рахьтә џьоукы-џьоукы, зхәы ҭазмыжьуа, зхы иахәаз, мал-мазарала зҽеибызҭаз. Аха урҭ, шәҩык рҟынтәи – жәаҩык. Егьырҭ иаанхаз ишԥарыԥсыхәоу? Ҳаибашьра анцоз зхы ныҵга-ааҵго зҽеиқәзырхаз џьоукы, иахьа орденла ргәышԥқәа ҩычан, аҭыԥ ԥхақәа рҿы итәоуп. Зыбжа ҳахҭнызҵаз афырхацәа ирыԥсҭазаашьозеи?

Ҳара иҳаӡбеит ҳаиҿцәажәарц март 15-16-рызтәи Гәымысҭатәи ажәылара иалахәыз Зураб Кархалаа. Иара иахьа аҩбатәи агәыԥ змоу инвалидуп, изшьапык имнахит аибашьра адәаҿы.

– Сара аԥсуа гвардиа анеиҿыркаа нахыс салан, – иҳәеит уи. – Аибашьра ианалагаз, аԥхьатәи амшазы, ҳҩыза, Борис Инаԥшьба иавтобус ала Гәдоуҭа ҳцаны абџьар ааҳгеит. Салан усҟан еиҿкаахаз агәыԥ «Ветерок». Уи еиднакылоз зегьы Аҳабла ҿыц иаланхоз аҷкәынцәа ракәын.

Азныказы, иааурыз ҳзымдырыуа ҳаныкәха, партизан ҳасабала ашьхақәа ҳаҿрымаҳдарц ҳдәықәлеит, аха нас Виктор Какалиа дҳахьӡан ҳирхынҳәит.

Гәымысҭа ахырԥәԥәартаҿ ҳҭыԥқәа аанаҳкылеит. Усҟан командирс дҳауит Раульи Бигәаа. Уи амашәыр данақәшәа ашьҭахь, еиҳабыс дҳарҭеит Тариел Тапаԥәуа.

Иара, зхы ныԥхьакны, аибашьцәа ахы иаҿазыжьуа дреиуамызт, еснагь аԥхьа дгылазар акәын. Ашәарҭара зегьы раԥхьа иара идикылон.

– Ишәыцыз шәҩызцәа ҳурдырырц ҳҭахын?

– Иҳацкәаз аҷкәынцәа: Борис Инаԥшьба, Едик Касланӡиа, Руслан Лагәлаа, Ҷыҷыкәа Ԥәарзалиа, Едик Шьанаа, Ҭемыр Тапаԥәуа, Борис Џьопуа, Борис Какоба убас егьырҭгьы.

– Марттәи ажәылара раԥхьаӡатәи шәжәылара акәызма?

– Ҳара ианвар азы ҳдәықәлеит Аҟәа аҭарцәаразы, аха Гәымысҭа аҵхаҿы ҵаҟала, хыхьала ицаз аҷкәынцәа ҭахеит, ианҳақәымҿиа, ҳдыргьежьит.

Марттәи ажәылараз гәыԥк азыҟарҵон Пицунда – «Иҷыдоу агәыԥ» ҳәа, ҳара ҳазлаз аԥшыхәратә гәыԥ акәын.

Х-гәыԥкны ҳшан, ҳкомандирцәа: Алик Лазба, Тариел Тапаԥәуа, Одиссеи Адлеиба. Арҭ рызегь зхы зымшаҭоз ԥхьагылаҩцәан.

Ҳара аԥшыхәратә гәыԥ злаҳакәыз ала, зегь раԥхьа аӡы ҳарит. Ҳаиҳабы Алик Лазба иакәын. Иҳацкәаз рахьтә Виталик Арсҭаа зегь раԥхьа аснариад иҵаԥжәеит. Иԥа Рустик дԥьаҵәы-ԥьаҵәуа дихахеит, сара сицхраауеит ҳәа сахьынаихаххыз, егьи иганахь даҽа снариадк тҟәацит, саргьы сшьапы сымнахын уа снаиваҳаит. Ҳҩыза Едик Шьанаагьы ус ихьит. Уи иара уаҵәҟьа ашамҭаз иԥсы ихыҵит, дшьабаны дыԥсит.

– Ишәыцхраауаз амедеиҳәшьцәа шәыцызма?

– Урҭ уахь аӡы аӡәгьы дызҳацмырит, ҳаргьы ҳхықәкы анагӡара ҳахьымӡеит. Уахыки-ҽнаки уа ҳанхеит. Ишьыз, ихәыз аныраҵәаҩха, зегьы џьарак ҳҽеидаҳкылеит. Ацхыраараз ҳашьҭахьҟа иҳахьӡараны иҟаз уаҩы днармышьҭит.

– Нас алҵшьас иҟашәҵеи?

– Иҳацын ауаҩы игәы зызҭаз аҷкәынцәа. Изхысҳәааиуа, Тариел Тапаԥәуа ахы иқәшәеит, дахькажьыз сыҷкәын дызбозар ҳәа ихы дахьҩахаз, аснаипер ихымҭа дагеит. Уи ишьҭахь аснаипер иҭирҟьаз даҳцәагеит Одиссеи Адлеиба.

– Ихьанҭоуп аԥсра абла ухыԥшыло, ихәны икажьу еиқәырхарагьы, – иуцхраада, уалызгада?

– Даара аҵьабаа сыдырбалеит Ҳашба Зураби уи иҷкәыни (Хамса ҳәа иарҳәон). Урҭ ирылымшо ианалага, заб дышьны дышьҭаз Ҭемыр Тапаԥәуа (Таник) «саҭоумҵан, саб», иҳәан, илахь днагәыӡны, даанижьит. Сара салигеит, иԥсы схоуп. Ҳара дҳацын аҷкәын қәыԥш Малыш Џьынџьал, аҩыза цқьа, аҩыза бзиа, акыр аҵьабаа ибеит. Аибашьра адәаҿы убри акырӡа аҵанакуеит. Малыш далигеит иршьыз ҳҩыза Едик Шьанаа.

Ҳгәыԥаҿы даара ирацәаҩын ԥхьаҟа ицаны, аԥацәа рнырҵәара иахыццакуаз арԥарцәа, урҭ мкәанызанықәа ахы иаҿалон, дара роуп аиааира ҳзаазгаз, иҭахазгьы дара роуп. Зхы ныҵга-ааҵга иҳашьҭаз, зхы мацара еиқәзырхаз, урҭгьы аиааира ҳалахәуп рхәоит.

– Иахьа уԥсҭазаара шԥаҟоу, узбжак зыхҭнуҵаз уԥсадгьыл шԥаузыҟоу? Аҳәынҭқарра аҟнытә хылаԥшрас иумозеи?

– Сара ахаангьы мазеи сашьҭаӡамызт. Аԥсны Ахадараҿ снеит, џьара аусурҭа аҭыԥк аҟаҵараҿы ацхыраара сырҭарц. Сидикылеит Ахада, адҵа ииҭеит ақалақь ахада. Уи аџьармыкьа аиҳабы инапы ианиҵеит сызҵаара аӡбара. Уижьҭеи иахьанӡа акраатҳьеит, аха макьана избоу ҳәа акгьы ыҟам.

Зураб Кархалаа занааҭла дшьаҭаӡахҩуп. Убри изанааҭ ала аус иуратәы, 3- метрак зҵазкуа аҭыԥ аиура иихьчоз адгьылаҿы дахыбаахеит. Зыбжарак зыԥсадгьыл иазҭаз афырхаҵа, иахьа ахыбра хәыҷы дыҵатәаны иҭаацәа ныҟәигарц даҿуп. Ари гәнаҳара дуӡами Анцәа иҿаԥхьа? Лассы-лассы иҭааиуа ашәахтәылхыҩцәа: «уара аусура азин умаӡам, аҩны утәаз» ҳәа иазҳәо, рышҟа иҳазцәырҵуеит азҵаара: ишԥарурыз – ихаҭыԥан дара ыҟазҭгьы, ирылшарызма атәанчахәы ала ахныҟәгара?!

Зураб имоуп дызхыҽхәаша ахшара. Иарԥьажәҩа, ихатәҩыза Анҭица Ҭаниа-ԥҳа илыллыршеит ҩыџьа ахшара иаԥсаны раазара. Рыԥҳа иреиҳау аҵара далган аус луеит рҵаҩыс. Рыҷкәын Ерик Кархалаа иакәзар, акырынтә Аԥсны ахьӡ ҭигахьеит, напышьашәала аисразы ҩынтәны Евро-Азиа дачемпионхахьеит, СНГ дачемпионуп. Аибашьра амца иалҵыз Зураб Кархалаа иҭаацәара ирзеиԥьаҳшьап агәабзиареи аԥсҭазаараҿы аманшәалареи.

Арҵага шәҟәы

Иҭыжьуп аԥсышәала икьыԥхьу арҵагашәҟәы «Алитературатә аԥхьара 2-тәи акласс азы».

Уи авторцәас иамоуп Ф.Б. Хаҳәбиа, З.Б. Ҵәыџьба, Х.Г. Шамба. Ари Аԥсны аҵара Аминистрра ала азеиԥшҵараиурҭақәа рзы арҵагатә цхыраагӡқәа реиҭахәаԥшра аҳәаақәа ирҭагӡаны икьыԥхьыз ԥышәатә ҭыжьымҭоуп.

Аԥсны аҵара аминистр актәи лхаҭыԥуаҩ Хьыбла Шамба иҟалҵаз адырракәа рыла, иарбоу арҵагашәҟәы апробациа мҩаԥысуеит аҵара Аминистрра ахылаԥшра аҵаҟа иҟоу Б.У.Шьынқәба ихьӡ зху абжьаратәи ашкол №1 аҿы. «Арҵаҩцәа ари арҵага шәҟәы ала аус руеит, нас доусы ргәаанагаракәа рҳәоит, разгәаҭаракәа ҟарҵоит. Убри ашьҭахь, ииаиуа аҵарашықәс азы, ҳара арҭ арҵагашәҟәқәа ареспублика ашколқәа зегьы рахь идәықәааҳҵоит», – лҳәеит лара.

Иҭыжьуп аԥсышәала

Арҵагашәҟәқәа ҭыжьын Ҭырқәтәыла иҟоу аҷыдалкаатә зинмчы змоу Аԥсны ахаҭарнак Ибрагим Аҩӡбеи Увых Џьанкат Аитеки рыцхыраарала.

30 шықәса раԥхьа

Иури Воронов игәалашәара

Цәыббрамза 11 рзы 30 шықәса ҵит иналукааша аҵарауаҩ-кавказдырҩы, аԥсуа жәлар рмилаҭ-хақәиҭратә қәԥара аԥызацәа ireиуаз, аҳәынҭқарратәи аполитикатәи усзуҩ, аҭоурыхтә наукақәа ркандидат Иури Воронов дҭадырхеижьҭеи.

Аҭоурыхтә наукақәа рдоктор, ААУ апрофессор Иури Воронов диит лаҵара 8, 1941 шықәса рзы Ҵабал, Вороноваа рынхарҭа «Ясочка» аҟны. 1965 шықәса рзы Ленинградтәи ауниверситет далгеит. 1971 шықәса рзы аҭоурыхтә наукақәа ркандидатс дҟалеит, 1985 — аҭоурых наукақәа рдокторс. Ҵабалтәи аҭоурых-культуратә ҳәырԥсарра напхгара аиҭон, Аԥснытәи аҳәынҭқарратә университет аҟны алекциақәа дрыԥхьон. 1990-1995 шықәсқәа раан Аԥсны Иреиҳаӡоу Асовет адепутатс дыҟан. 1994 — 1995 шықәсқәа рзы Аԥыза-министр ихаҭыԥуаҩс дыҟан. Напхгара аиҭон Аԥсны иҟоу аурыс хеидкылақәа Рконгресс. Еицырдыруа археолог, кавказҭҵааҩы, аҳәынҭқарратәи ауаажәларратәи усзуҩы, аорден "Ахьӡ-Аԥша" I аҩаӡара занашьоу Иури Николаи-иԥа Воронов дыԥхьаӡоуп ижәытәӡоу аԥсуа хылҵшьҭра – аԥсилааи, Аԥсилиеи рыҭҵаара дазҟазаны. Иури Воронов дравторуп – 800 инареиҳаны аҭҵаарадырратәи апублицистикатәи статиақәа, уахь иаҵанакуеит 30 монографиа. Иҟоуп макьана икьыԥхьым аҵарауаҩ иусумҭақәагьы. 1995 шықәса цәыббра 11 рзы Иури Николаи-иԥа Воронов итаацәеи иареи ахьынхоз Аҟәатәи иҩны аҿаԥхьа дҭархан. Анышә дамадоуп Аԥснытәи аҳәынҭқарратә музеи ааигәара. Аҳҭнықалақь амҩадуқәа руаки ахԥатәи абжьаратә школи ихьӡ рхуп.

Анацәа Рхеидкыла – Чечентәыла

Агәалашәара наӡаӡоуп

Аҭынчра аиқәырхареи асоциалтә иашареи рзы Аԥсны анацәа Рхеилак Аҟәатәи аҟәша ахаҭарнакцәа сентиабр 12 рзы Грозныи ақалақь иаҭааит, 1992-1993 ш.ш. рзы Аԥсны жәлар Рџьынџьтәылатә еибашьра аан ҳаԥсадгьыл ахьчара зхы ақәызҵаз аҵеицәа рҭаацәаракәа рԥыларазы. Уи рхы аладырхәит фырхаҵарала иҭахаз ачечен рԥарцәа Бислан Рассаев, Руслан Алиев, Муса Абдулгапов ранацәа – Роза Ескиева, Марха Алиева, Патимат Абдулгапова, убасгьы Жалавди Кинтаев иԥшәмаԥҳәыс – Аишат Кинтаева.

Шәҿаԥхьа ҳхырхәо иҭабуп ҳәа шәаҳҳәоит гәыкала, арҭ реиԥш аҵеицәа зааӡаз Чечентәыла анацәа зегьы. Урҭ фырхаҵарыла, иарбанзаалак акы хьаас имкӡакәан, аидара рацәа иаҵаланы, шьапыла ашьхақәа ирхыҵны рыжәҩахыр ҳамардеит ҳажәлар рзы иуадаҩӡаз аамҭақәа раан. Уи, ҳәарада, ҳауаажәлар ргәы шьҭнахит, ргәыӷракәагьы еиҳанатәит. Иҵабыргны, акырӡа аҵанакуеит уи. Зыԥсыцкьақәа ҳахҭнызҵаз ахааназы рыхьӡ лашақәа кашәара рықәым» - ҳәа еицыз рыхьӡала дықәгылеит анацәа Рхеилак Аҟәатәи аҟәша ахантәаҩы Фируза Чамагәуа.

«Санхәа лԥацәа аҩыџьегьы Жалавдти Нурадии неит Аԥсныҟа. Хара имгакәа сыԥҳацәа раб иашьа Нуради хабарда дыбжьаӡит, аамҭақәак рнаҩс, сыԥшәмагьы иԥсыбаҩ ҳзааргеит... Ҩышықәса раԥхьа зыдунеи зыԥсахыз санхәа, лыԥсы ахьынӡаҭаз агәашә ахь лылаԥш хан, наӡаӡа аԥсуа дгьыл аҟны инхаз лԥа Нуради дизыԥшуа... Анацәеи аҭаацәеи зегьы рыхьӡала иҭабуп ҳәа шәасҳәоит ҳҵеицәа ахьышәхамшҭуазы» ҳәа лажәа хлыркәшеит Аишат Кинтаева.

Рԥацәа ражәақәа ргәаларшәо, урҭ рхы зқәырҵаз аҭынч бзазара аиқәырхара иазхымԥадатәу азҵаарақәа гәҭыхала ирылацәажәон анацәа акыр аамҭа. Анаҩс, Роза Ескиева Чечентәыла анацәа рыхьӡала Аԥснытәи аделегациа алахәцәа ҳамҭас ирылҭеит акасқәа. Аԥснытәи анацәагьы, Аҟәа Ахадара аиҳабы Ҭемыр Агрба ихьӡала изҭааз ирырҭеит агәаларшәагатә ҳамҭақәа. Убасгьы, Чечентәыла аҳҭнықалақь Ахадара аиҳабы Хас Магомед Кадыров ихьӡала аҳамҭақәа инапаҿы иҭан уи ихаҭарнак Турпал-Али Шамильханов.

Аиԥылара ашьҭахь, уи иалахәыз, хатәгәаԥхарала ҳаԥсадгьыл ҳацзыхьчоз Анзор Магомадови Турпал-Алти Баисуеви, Сулиман Мицаеви, Аԥснытәи аделегациа алахәцәеи еицны ирҭааит Грозныи ақалақь аҭыԥ ԥшӡаракәа.

Ахьааи агәеизыбылреи зҵаз аиԥылара хыркәшан лассы-ласстәи аиҭанеиааиракәеи аибабаракәеи шхымԥадатәу, урҭ анаҩсгьы ишрыцҵахо азы гәыӷрала.

Алиса Гәажә-ԥҳа

Ԥсҳәы ақыҭан

Аибашьцәа рбаҟа

Аҟәа араион аҿы ашьха иаԥну ақыҭа Ԥсҳәы Аҵьынҵьтәылатә еибашьра Дуӡӡа аан Санчаратәи ашьхахыҵырҭаҿы иҭахаз 12-ҩык асовет еибашьцәа рбаҟа аадыртит.

Абаҟа аартра иазкыз аусмҩаԥгатә рхы аладырхәит Аԥсны атәылахьчара аминистр Владимир Ануа, уи ихаҭыԥуаҩ, аинрал-маиор Давид Бжьаниа, Аҟәа араион Ахадара ахаҭарнакцәа, аҭыԥантәи ауааԥсыра. Атәылахьчара аминистр ихаҭыԥуаҩ, аинрал-маиор Давид Бжьаниа ари ахҭыс аҭоурыхтә ҵакы амоуп ҳәа азгәеиҭеит. «Кавказ ахьчаҩцәа рыԥсҭазаара ахҭынҵаны ирылшеит аҕа иҿагылара. Ҳара ахаангьы иаҳхашҭуам Аиааира аагараҿы Аԥсны иреиҕьыз аԥацәеи аԥҳацәеи рхы шахҭнырҵаз», — иҳәеит Давид Бжьаниа.

Ашьха иаԥну ақыҭа Ԥсҳәы – Аҵьынҵьтәылатәи еибашьра Дуӡӡа аан анемец мпыҵахалаҩцәа Аԥсны иаанырկылаз аиланхарҭатә ҭыԥ заҵәык акәын. Араҟа Аԥсны аҵеицәа назлаз Ар Ҟаԥшь аҕа ҕәҕәала иҿагылеит. Абаҟа аартра азкын ақыҭа афашисттә мпыҵахалаҩцәа рҟынтәи ахақәиҭтәра амш. Иҭахаз аруаа рыԥсыбаҩқәа ԥшааны, 1963 шықәсазы ақыҭа агәаҿы аиашьаратә ԥсыжырҭаҿы анышә иамардеит.

Аԥсуа литература аҭоурых адаҟьақәа

Ашәҟәы ҿыц

Аԥснытәи аҳәынҭқарратә шәҟәҭыжьырҭаҿы урысшәала иҭыҵит афилологиатә ҭҵаарадыррақәа рдоктор, Аԥсны аҭҵаарадыррақәа Ракадемиа алахәыла-корреспондент, А.М.Горки ихьӡ зху Москватәи Адунеитә литература аинститут аҭҵаарадырратә усзуҩы хада Виачеслав Бигәаа ишәҟәы ҿыц «Страницы истории абхазскои литературы» («Аԥсуа литература аҭоурых адаҟьақәа: атеориа, ахыҵхырҭақәа, апоетика, алитературабжьаратә диалог»).

Аԥсны ашәҟәыҩҩцәа Реидгыла иалоу алитератураҭҵааҩ акыршықәса раахыс Москва дынхоит, аус ахьиуа еицырдыруа, зымҽхак ҭбаау институтуп. Абарҭқәа инарҷыданы акандидаттәи адоктортәи адиссертациақәа ихьчеит Москва. Урысҭәылеи ҧыхьатәи Асовет Еидгыла иаҵанакуаз ареспубликақәа рҟни ҵарауаҩык иаҳасабала дырдыруеит, иусумҭақәа Урысҭәыла иреиҳау аҵараиурҭақәа рҵарауаа рхы иадырхәоит. Иҭҵааратә усумҭақәа рызкуп, аԥсуа литературеи ҳашәҟәыҩҩцәа рҩымҭақәеи реиԥш, аԥсуа -аурыс литературатә еимадарақәа, аԥсуа-адыга литературақәа реиҿырԥшрала аҭҵаарақәа инапы рылакуп.

Уажәазы аԥхьаҩцәа ирыдгалоу ашәҟәы аҟны акәзаргьы, аԥсуа литература атеориеи аҭоурыхи актуалра злоу рпроблемақәа ирзааҭгылоуп. Еилыргоуп, анализ рызууп, инарҭбааны иргәылаԥшуп, рҵакы иалацәажәоуп Дырмит Гәлиа, Гьаргь Чачба, Омар Беигәаа, Алықьса Гогәуа уҳәа ашәҟәыҩҩцәа рырҿиамҭақәа.

Аҭҵаарадырратә статиақәа рыхьӡқәа мацарагьы иҳаилдыркаауа рацәоуп, урҭ рымҽхак ҳазхьадырԥшуеит. Абар, даргьы: «Абхазское просветительство (Вторая половина XIX в. –начало XX в.)», «Два патриарха национальных литератур: Д.И.Гулиаи А.Е.Кулаковский (К типологии личности)», «Миф, фольклор и библейские мотивы в ранней поэзии Дмитрия Гулиа (1900-1910-е годы)», «Жизнь и творчество Омара Беигуаа. (Новые материалы к биографии, письма, поэзия)», «О» не героических героях» в романе А.Н.Гогуа «Нимб», «Ягненок» или «Агнец1» Духовно-нравственный дискурс в одноименном рассказе Алексея Гогуа. Мировой историко-культурный контекст».

Инеизакны урыхәаԥшуазар, аҵарауаҩ иҭҵаамҭақәа рыла иаабоит шәышықәса инарыцны изхыҵуа аԥсуа сахьаркыратә литература иамоу аихьӡарақәа, шьардагьы шалнаршаз ҳажәлар рдоуҳатә культура аӡыргараҿы. Инамҩатәны иазгәаҭатәуп, В.Бигәаа ихатәы бызшәа даара ибзиаӡаны ишидыруа, акырӡа ишицхраауа алитература аԥсышәала, аоригинал аҟнытә иахьҭиҵаауа (аԥсшәеи аурысшәеи еиԥшны ицаиуеит иусумҭақәа рыҭҵаараангьы).

В. Бигәаа ишәҟәқәа, Аԥсны еиԥш, анҭыҵгьы хәарҭара рылоуп аԥсуа литература ҭызҵаауа рзы, афилологцәеи, акультурологцәеи, аҭоурыхдырҩцәеи азҿлымҳахартә еиқәыршәоуп. Зыӡбахә ҳамоу аҭыжьымҭагьы уахь иаҵанакуеит, ҳажәлар рҭоурыхи, ркультуреи, рлитературеи иазҿлымҳау зегьы рзы ҳамҭа бзиоуп.

В. Ажәанба

Баграт Қәҭарба ираԥигеит

Цәыббрамза 12 инаркны 15 рҟынӡа Анапа ақалақь аҟны имҩаԥысуаз Киокусинкаи азы Урысҭәылазегьтәи аицлабрақәа рҿы Баграт Қәҭарба аиааира игеит.

Иара убас аҵьаз медал даԥсахеит Самед Бабаев. Аицлабрақәа рхы аладырхәит Волгоград, Воронеж, Курск, Оренбург, Пенза, Тула робластқәа, Камчатка, Хабаровск, Краснодар, Ставрополь атәылаҿацыәқәа, Мардовиатәи, Ҟрымтәи Ареспубликақәа, Растовтәи аобласт, Санкт-Петербург, иара убас Гомель (Беларуссиа), Аҟәа (Аԥсны) рҟынтәи 16 команда ирыҵаркуа 140-ҩык аспортсменцәа.

Аԥснытәи акоманда еицлабуан «Кумитэ» (Аҟәа) азы. Дара рҽазыҟарҵоит Аԥсны Аҳәынҭқарра Киокусинкаи Афедерациа Апрезидент, Аԥсны зҽаԥсазтәыз азыҟаҵаҩ Витали Цыҭанаа инапхгарала.

Аԥхьахәқәа ирыԥсахеит

Цәыббрамза 4 инаркны 7-нӡа ақалақь Тимошевск аҟны имҩаԥысуаз Краснодартәи атәылаҿацә апрокуратура ашьақәгылара амш иазкыз абокс азы араионтә еицлабрақәа рҟны Аԥснытәи абоксиорцәа аиааира ргеит. Актәи аҭыԥқәа аанырkылеит Владислав Шульгини Гела Цинаӡеи. Аҩбатәи аҭыԥ даԥсахеит Никита Конҵьариа, ахԥатәи Андреи Иобиӡе.

Аспортсменцәа азыҟарҵон Аслан Ахба, Геннади Оксанич, Едгар Қриа, Рустам Аиба, Владимир Шульгин.

Аиааира ргеит

Цәыббрамза 13-14 рзы Калининградтәи аспорттә хан «Юность» аҟны имҩаԥысуаз зхы иақәиҭу ақәԥаразы Урысҭәылазегьтәи атурнир "Балтика Ахраҿа" аҿы Аԥснытәи аспортсменцәа аиааира ргеит.

Аицлабра рхы аладырхәит Урысҭәыла арегионқәа 15 рхаҭарнакцәа. Актәи аҭыԥқәа аанырkылеит: Леонид Арсҭаа, Никита Лежиа, Азамаҭ Лазба. Араӡын медалқәа ранашьахеит Максим Адлеибеи Данил Допуеи. Аҵьаз медал иаԥсахеит Баграт Сақаниеи Данил Басариеи.

Аспортсменцәа азыҟарҵоит Игор Бераиа, Мераб Ҳашба, Размик Алабиан, Дауҭ Лазба, Адгәыр Адлеиба.

Асахьаркыратә гимнастика

Ашкол аадыртит

Аҟәа ақалақь аҿы асахьаркыратә гимнастика Ашкол аадыртит.

Уи иазкыз аныҳәатә церемониа рхы аладырхәит аԥыза-министр ихаҭыԥуаҩ, Аԥсны аҿари аспорти русқәа рзы Аҳәынҭқарратә Еилакы ахантәаҩы инапынҵақәа назыгӡо Ҭарашь Ҳагба, аҵара аминистр актәи лхаҭыԥуаҩ Хьыбла Шамба, аҵара Аминистрра азеиԥши абжьаратәи азанааҭтә ҵарадырреи рыҟәша аиҳабы Маиа Цыбулевскаиа, Аҟәа ақалақь ахада ихаҭыԥуаҩ Асҭамыр Ашәба, Аԥсны асахьаркыратә гимнастика Афедерациа апрезидент Гәында Кәарҷиа, Аҟәа ақалақьтә Еизара ахантәаҩы Дмитри Осиа, аспорттә еилазаара ахаҭарнакцәеи ари аспорт хкы иазҿлымҳау ақәыԥшцәа рҭаацәеи.

«Ашкол ҿыц маха-шьахала аҿиара иаҭыԥны мацара акәымкәа, анаҩс ареспубликатәи жәларбжьаратәи аицлабрақәа рҿы, Аԥсны қәҿиарала ахаҭарнакра назыгӡараны иҟоу ақәыԥшцәа рҟыбаҩ аарԥшра азы хра злоу ҭыԥны иҟалоит», - иҳәеит Ҭарашь Ҳагба.

Аныҳәатә гәалаҟазаара еиҳагьы еихарҳаит Алина Кабаева напхгара зылҭо асахьаркыратә гимнастика Академиа «Небесная грация» ааӡамҭацәа рықәгылара. Урҭ зеиҕьаҟам ала иаадырԥшит ари аспорт хкы аԥшӡареи уи аҳаракыреи.

Иахьа ашкол аҿы аус руеит ԥшьҩык азыҟаҭаҩцәеи ахореографи.

АПСНЫМЕДИА
Ареспубликатәҳәынҭқарратәусҳәарҳа «Аҳснымедиа»
gazeta-apsny.info
apsnygazeta@mail.ru
аҳел: +7 (840) 226-15-75 / 226-59-73
аҳыҳҳыҳ: Аҳсны, Аҳә аҳ, Ажәанба имҳа, 9
Аредактор хада
Ахра АНҲҲАБ
Агазеҳ адҳала иҳым астатиа ахәаредакциа иазшәаҳом. Агазеҳ ахә–20 мааҳ.